

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 2.

V Celoven 20. februaria 1877.

Leto IX.

Zajida.

(Novela; po virih spisal Jos. Cimperman.)

(Dalje.)

„Kožuhov pripravite, platna in mehko posteljo,“ pravi z zapovedujočim glasom Viktorini in odide iz sobe, ne meneč se za prestrašeni dekleti. Zunaj zajaše berž svojega konja in dirja črez hrib, od koder je bil prijezdil, kakor da gori svet za njim. „Kaj pomenja tó?“ izpregovori bolesti prevzeta Zajida črez nekatera trenotja, gledajoč za svojim bratom. „On je tako osoren proti tebi, ljuba Viktorina, kakor ni bil oča nikedar! Ti kopriva pustinje! Nekaj strašnega se je moralo pripetiti! Ali pak me hočeš znabiti prisiliti, da bi vzela zoper svojo voljo starega šejka montenebskega za svojega soproga? Zmotil si se!“

Tako in jednako beseduje hči pustinje, med tem, ko brat nemilo podeč svojega konja zopet dospé do ostavljenih svojih ljudi, kojih z belimi plašči ogernena truma se mu skoz cederni gozd že od daleč naproti bleští.

Preko silnega brezdna na konci gozda po zeleni travi so se polegli, imajoč v svoji sredi od drevesnih vej napravljeno nosilo, na katerem leži vojak, vtrujen in obnemogel in komaj za silo obvezan.

Ranjeni vojak je strah pustinje — sivolasi emir.

Ko prijaše Musa do Arabcev svojih, vstanejo černo bradati možje, katerih obrazi svedočijo resnost, otožnost in serčnost leva v čudni zmesi, ter dvignejo na njegov migljaj nosilo z ranjenim vojakom in koračijo molčeč za njim.

Počasi jaše Musa pred svojimi skoz gozd, zdaj navkreber in kmalo zopet navzdol. Ponosni Arabci, koje so njihovi pesniki uvekovitili v nesmrtnih pesnih in kojim je vtisnjen v rujavo čelo še zdaj znak plemenitosti njihovih pradedov, stopajo némi in otožni za svojim vodnikom, dokler ne dospejo v stanovanje emirovo.

Le nekateri spremljevalci vstopijo z ranjencem v sobo in derviš na strehi poslopja kliče okrog stoječe ljudstvo k molitvi za ranjenega emira, ter se obrača proti vzhodu, kjer počivajo prerokove kosti.

S povešeno glavo, sabljo k sebi tiščeč, da njen žvenkot ne zmoti katerega okrog hiše stoječih Arabcev, vstopi šejk Musa v skrivnostno temno sobo. Okoli na smert ranjenega emira postelje stojé starešine ljudstva v gostem krogu. Vsi goreče molijo in ne zapazijo šejkovega prihoda.

Na konci sobe, pri vzglavji postelje, gori svetilnica, katere migljajoča luč osvetljuje življenja trudno glavo emirovo. Kalne oči njegove svedočijo, da je smert blizu. Kot sneg bele rjuhe pokrivajo emira, ki nepremakljivo na postelji ležeč težko sôpe in je že popolnem podoben mertvecu. Na desni strani kleči Zajida, uklonjena bolesti in vzdihovajoč, in Viktorina, obé v dolgih, nagubanih belih oblekah s kapucami, potegnenimi črez obraz, tako, da se njima ne vidi drugega, nego solzne črne oči.

Zdajci pristopi k umirajočemu šejk pustinje, Musa, prime ga za skoro že merzlo roko, jo spoštljivo poljubi ter poklekne na levo stran postelje.

Takoj utihne otožno mermranje in, ko dá derviš, ki je kmalo za Muso prišel bil v sobo, znamenje, se tiho ven pomičejo bele podobe Arabcev in ostanejo pri emiru z Muso le še derviš, Zajida in Viktorina.

Derviš dá v čaši umirajočemu nekovega napoja, kateri ga na videz prošine z novim življenjem. Pred smertno bleda lica mu zažaré notranjega ognja in jasne mu postanejo oči, koje vprè v šajka.

Musa s strahom opazuje to urno izpremembo starega Mohamedana, s sočutjem, kakoršno more gojiti samo gorko ljubeče sinovsko serce.

„Musa,“ izpregovori s slabim glasom emir, „zahvaljujem se Alahu in proroku, da sta mi pustila še jedenkrat te videti in govoriti s teboj. Ondu v omari je pergamentna listina; daj jo meni semkaj!“

Musa stori, kar je vélel emir. „Ta listina ti poroča o tvoji sestri Zajidi, kar ti je treba vedeti, kadar ne bode mene več, in dalje hrani v sèbi za vaji oba vajinega deda blagoslov. Zapušča vama posvetno svojo imovino. Bratski si jo razdelita med seboj in ostanita našemu rodu vredna vnuka. Derviš ti bode izročil moje ne malo imetje, kolikor sem ga mogel oteti pri potopu barke v Maskari. Vse je tvoja lastnina, katera ti lahko pomore, da se dvigneš med Arabci na visoko stopinjo dostojanstva — brez teže si lahko emir, ako ostaneš previden in serčan. — Obiskuj večkrat moj grob, kjer bodem počival. Alah vaju blagoslovi in prorok!“

Ves utrujen prestane starec govoriti in potem, ko je vžil še ostanek napoja iz čaše, se oberne zopet k sinu: „Kako se godi našim možém? Jih je li mnogo šlo pred menoj v raj k proroku? Rad bi jih videl še jedenkrat, svoje gazele pustinje!“

„Prišli so z menoj in ne daleč od tu molijo, pričakujoč moje vrnitve,“ odgovori klečeči Musa.

„Reci jim, naj pridejo! Predno se odpravim v raj, bi se rad še jedenkrat videl in čutil emira!“

Musa vstane; starec mu izroči pergamentno listino. Potlej odide šejk iz sobe. Kmaló se verne z načelniki rodú, ki so odložili svoje orožje, v sobo nazaj. Zopet na smert obledí emirov obraz, a njegovo okó plamení s skrivnostnim ognjem, ko vgleđa znana obličja Beduinov, koji se mu na kolenih bližajo, da poljubijo njegove obleke rob.

Slovesna tišina vlada okrog, ko emir s tresočim glasom zahteva posluha. S silnim trudom, podpiran po dervíšu in hčeri, skloni se pustinje knez kvišku in z zadovoljnim in veselim ponosom ogleduje molčeče Arabce.

„Bodite složni in deržite se prostosti svojih očetov,“ reče starec, sklene roke in mermra nerazumne besede, kakor bi jih blagoslovljal. Po nekaterih trenutjih pa obnemogel in merzel omahne sinu na rame.

Bil je mertev.

Zajida brez zavesti pade Viktorini na persi. Grôbna tišina okrog! kakor okameneni stojé Arabci in čudeč se gledajo mertveca.

Drugo jutro, ko se prikažejo prvi solnčni žarki iz-za gorâ, neso sinovi pustinje svojega vladarja v gozd ter na prostoru, okoli obdanem s cedrami in platanami izkopljejo grob, v katerega ga položé z obrazom proti Meki obrnjenim. Poleg njega denejo njegovo dolgo puško in sabljo, da z orožjem stopi pred proroka, kakor je bil serčni junak vedno v življenji. Potem vstrelé nekateri Arabci v grob in ga zasujejo s perstjo. Po preteku nekaterih tednov sezidajo nad grobom visoko četirivoglato poslopje z napisom: „Tu počiva strah pustinje.“ Nasadé okrog kaktusa in zimzelena ter se potlej podajo z Libanona.

Tujcu, ki bi bil videl ta resni trop domú se vračajočih jezdecev z molčim svojim vodnikom na čelu, bi se bili morali vzbuditi čudni občutki v persih.

Zastonj je razprostiralo stvarstvo svoje zaklade pred njihovimi pogledi v vsem svojem svitu in svoji lepoti, té molčeče podobe so bile brezčutne za ves kras nature. Globoko žalost so izraževali njihovi obrazi in kako bi ne bili žalostni! Kajti izgubili so biser svojega rodú in svoj ponos — svojega vladarja!

Tudi šejk Musa pride zlovoljen in ves klavern domú. Dolgo hodi ves zamišljen po sobi gori in doli, slednjič z ostrim glasom pozove sestro Zajido.

Zajida pride razžaljena in v serci jezeč se zbog bratovega zapovedajočega vedenja, da čuje njegove ukaze.

„Po sedaj bodeš morala ti živeti vse drugače ko dosihmal, kajti emir, ki te je negoval in ljubil kakor svoje oko, je v raji pri proroku in gospodar v hiši sem jaz. V kratkem bodem napravil nov harem; očetovega sem razpustil in žene bogato obdarjene so vernile se v svojo domovino. Tudi ti bodeš lahko gospodarica, ako le hočeš. Prišel bode šejk montenebski in služabnik bode tvoj,“ govori Musa ter vpira svoje bodeče oči v Zajido, koja vsa rudeča notranje jeze trepeče pred njim.

„V vseh stvareh te izpoznavam za naslednika svojega dražega očeta, katerega je poklical Alah k sebi, a svoje volje si ne dam mejiti. Prosta hči pustinje sem in hočem ostati! Nikdar ne bode montenebski šejk, kojega mi

ti vsiluješ, moj soprog. To je moja izjava in moj terden sklep jedenkrat za vselej!“ je dekletov odgovor.

„Dobé se sredstva, da se takó nepokorni otroci, kakor si ti — prisilijo k pokorščini.“

„Ti me bodeš silil, ha! Poskusi to pri meni, prosti hčeri pustinje! Stareji naši te bodo podučili o zakonih prostosti in obmolknil bodeš, ako nočeš postati za vse življenje — njihov suženj. In to storiti so dolžni spominu svojega emira, najinega očeta, kakor izvestno živi Alah in je Mahomed prorok njegov!“ ognjevitó pravi Zajida.

Musa, ki se ni nadejal takovega odločnega sklepa pri sestri, reče z zmerim in prijaznim glasom: „Evo tvoje dedščine!“ in podá jej mnogo mošenj ter različnih dragotin z opombo, naj v prihodnje skerbi sama za-se; stanovanje pak jej odloči v hiši, kjer je bival sam do emirove smerti. Česar jej je še dobiti, dalo se jej bode pri priliki. Umeje se, da tudi, kar je bilo dosihmal svojega, ostane še v prihodnje tvoja lastnina,“ pristavi šejk in oberne prestrašenemu dekletu herbet.

Zajida odide.

Razpor med njo in bratom je bil napravljen za vselej.

Hiša, v kateri je živel prej Musa, je bila prav samostanski uredjena in opravljena. Nikdo ni smel k novi gospodarici razun Viktorine in včasi, se vé, da skrivaje in po noči, je prišel k njim za kake polu ure tudi Aleksij. Pri teh shodih so se pogovarjali o marsičem, kar pa je ostalo skrito večnim in molčečim zvezdam. Le-tó so videli mimo hodeči Beduini, da Zajida čim dalje tem bolje postaja zamišljena in v sé zatopljena in da se večkrat z Aleksijem prav živahno, v njim nerazumnem jezici pogovarja. Izperva se je ljudem čudno zdelo, kaj to na videz priserčno občilo pomenja, in šepetali so si različne stvari v uho, a ko so videli, da njihovo sumičenje nima nikacega vidnega nasledka, pustili so vso zadevo v nemar. Zajida je zahajala čisto na lov in včasi je ni bilo po mnogo dni k domu. Nikdo pa se ni brigal za njeno početja. To je bilo prav po všeči Zajidi in Viktorini.

(Konec prihodnjic.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Pohajkovaje po cestah in ulicah mi Poljak pripoveduje berolinske razmere, posebno kar tiče narodne poljske učitelje. Mnogo so jih predstavili iz poljskih gimnazij na nemške v renskih deželah. Sploh se ž njimi, tako pristavi, gerdo postopa. Dasiravno Poljak bil je vendar Prusak z vso dušo. Le na Pruskem je učenost, le na Pruskem železnice hitro vozijo, le na Pruskem dober denar, premožnost in blagovitost. Prusak je Poljaka požerl. Tudi v svojem domovji in ondotnih šegah mi je marsikaj priobčeval, kar pa sèm

ne spada. Revež si je s pretiranim ukom in trdom persno bolezen nakopal, za katero bo težko najti leka. Po zimi, tako se je nadjal, pojde na Laško ali morebiti celó na Gerško, v klasične dežele Latinizma in Grecizma.

Že se je jelo mračiti, ko prideva po velikih ovinkih na Karlovo predmestje in v najin hotel.

Zvečer je profesor izjavil misel, ktera me je nekoliko osupnila: poljski narodnosti je bilo na škodo, da se je s cerkvijo združila in je pristavil: Če tudi cerkev zmaga v tem boji, narodnosti bo na zgubo.“ Torej, si mislim, si tudi ti mladopoljak!

Mikalo ga je zvečer pogledati v dvorno pivarno, ker je od nje v potopisnih knjigah že toliko bral. Jaz mu pa naravnost odsvetujem, rekoč: „Bil sem že tam, drugokrat pa ne grem. Kdor hoče piva imeti, mora si ga sam iz natakarije prinesiti, sam tudi verček izplakniti in denar popred oddati. Krog poveznjenega soda nas je stalo 5 ali 6 oseb raznih stanov. V tako družbo in celo zakajeno izbo me ne mika.“ Ostala sva v hotelu.

12. oktobra.

Zjutraj je ležala nad mestom gosta, jesenska megla in ker se skoz meglo ni dalo videti, kaj meteorologi kuhajo, nisem vedel, ali naj bi se z dežnikom previdel, ali ne? Od svojega zadruga berolinskega profesorja se že zjutraj poslovim, ker sem se namenil pred poldnem hoditi svoje pote.

Pervi izhod med pelje v majheno cerkvico, ktere tla so zvišena nad cesto; kliče se „meščanska molnica“. Ustanovili so jo meščanje, ki so takrat še rajši molili, l. 1710 na zemljišči grofa Lerhenfelda; še dandanešnji plačuje Marijanska kongregacija ali bratovščina svojega beneficijata. V cerkvi so trije oltarji, na stropnem oboku je sloveči Martin Knoller na presno naslikal Marijino vnebovzetje; po levi in desni steni je 13 slik na platno, v katerih so naslikane najbolj sloveče božje poti na Bavarskem n. pr. stari Oetting, Ettal, Aufkirchen i. t. d. Prav žal mi je bilo, da nisem jih mogel daleč ogledovati, ker nisem hotel motiti pobožnosti navzočih.

Veselil sem se posebno velike stolne cerkve matere božje, ktero popravljajo že mnogo let. Zidal jo je Jurij Gankoffen 1468—1488. V zadnjem koncu ladje na steni nekega stebra najdeš napis: „Leta 1488 pondeljek po sv. Mihehu je umerl mojster Jurij Gankoffen iz Halspaha, zidar te hiše božje, posvečene Naši ljubi Gospi, ki je s pomočjo božjo in s svojo roko poležil temeljni, srednji in zadnji kamen in stavbo dokončal, in soproga njegova Marjeta.“ Zraven je na steni slika tesarskega mojstra, ki je sestavil strešni stol. Obrezalo se je za podstrešino več kot 21.000 tramov, enega pa je pustil ležati v cerkvi, rekši: „Ta bo pravi mojster, ki bo našel mesto, kam gre ovi tram.“ Dosihmal pa še ni prišel tisti mojster, da bi ga bil staknil.

Oltarjev je v cerkvi mnogo, skorej preveč; — kupel je 24, oltarjev pa celó 30, nekteri novi, drugi stari, nekteri se odlikujejo s slikami na platno, drugi imajo slikarije na les, zopet drugi pa stare in nove rezlarije. V oknih so deloma stare, deloma nove slikarije v steklu.

Sred cerkve je grobni spominek cesarja Ludovika Bavarskega, spodnji del iz rudečega marmorja, podoba pa iz brona vlite.

Dopadli so mi več ali manj vsi oltarji, ker vsak se odlikuje v nečem. Od novih oltarjev je kaj lep gotiški oltar: „Vstajenje Kristusovo“, za velikim oltarjem ohranjuje bronasta tablica spomin, da so sv. Oče Pij VI. l. 1782 iz Dunaja se vračajoči Mnihovalo obiskali. V dnevnik sem zaznamoval skorej vse oltarje; važnost imajo pa le za tega, kdor jih je videl.

Izmed drugih cerkev, ktere sem to jutro obletal, omenim le dvorne cerkvice k „vsem svetnikom“, v ktero sem prav po naključji ali sreči naletel. Ko memo cerkvice stopam, se ravno vrata odpró, in vratar izpusti neko gospôdo; precej sem mu bil za petami in v cerkvi. Prostorna ni, tem več se odlikuje po dragocenostih in umetelnosti. Veliki mecen, ljubitelj in podpiratelj umetnij, kralj Ludovik I., jo je dal postaviti po slovečem stavitelju L. v. Klenze-ju. V tej cerkvi bi se mi pa lahko primerilo, kakor v cerkvi sv. Pavla v Rimu pred obzidjem. Oko se ne more nagledati, duh ne načuditi, serce pa ostane prazno, — na molitev se pozabi. V tej cerkvi je vse v najlepšem razmerji, zunajno, znotrajno, zlog, višočina, dolgost, širokost, kipi, slike, oltarji, oprava, tla, — da kratko povem, vse je lepo, čedno, drago, umetniško. V prvi kupli so slike iz starega zakona, v drugi iz novega: Kristus z apostelji in evangelisti, njegovo življenje, terpljenje, vstajenje, vnebohod; na obokih: 7 darov sv. Duha, sv. zakramenti. Nad velikim oltarjem presveta Trojica. Dnevna svitloba se mora v to svetišče le prikrasti, ker so okna tako postavljena, da ji ne dajo naravnost v cerkev pasti. 4 voglati stebri in 8 okroglih stebričev iz lepega marmorja delijo cerkvice v 3 ladije: glavno in dve postranski.

Ko stopim iz cerkvice, čujem iz postranskih ulic vojaško godbo; kmalo prikoračijo 3 ali 4 peški batalijoni v paradni uniformi in z zastavami; to me je opomnilo, da se utegne skoraj pričeti slovesno odkritje Maksimilijanovega spominka. Odlikovanje častnikov je vse po pruskem kroju, le gosenočno čeladico so Prusaki še milostljivo dovolili Bavarski armadi.

Krog zavesnjenega spominka se je med tem že vse gnetlo, široka cesta je bila vsa polna ljudi. Le počasi se je dalo blizo priti. Ob 11. začnete svirati dve vojaški godbi, potem poje mnogobrojni možki zbor himno, za to svečanost komponirano. Pevski zbor vtihne, potem slovesni govor, — od ktere ga je pa le malokdo kaj slišal, ker so bili ljudje zaradi prevelike gnječe nemirni. Topovi zagromé, zagrinjalo pade in lepa podoba ranjkega kralja Maksa II., bronasta na marmornatem znožji se zasveti. Da je podoba mojstersko izdelana, pričalo je ljudstvo, ker mnogoteri je izkliknil: „Kako dobro je zadet!“

Med tem pa je rosna megla prehajala v dežni oblak, ki je kropil odkriti spominek in ljudstvo.

Popoldne sem odmenil narodnemu muzeju, krasnemu poslopju, ktero s svojim licem ali prednjo stranjo gleda na spominek. Sploh so po muzeji videti mnogoverstne reči, staro orožje, orodje, kipi, slike, podobe, obleke, bukve in kar si bodi zanimivega. Videl sem muzej že več in povsod sem le to obžaloval, da oči in um dobijo na enkrat preveč; ne morejo vsega prebaviti.

Kako lepo priložnost imajo prebivalci velikih mest si take reči prav v miru ogledovati, večidel pa komaj za nje vedó. Ljubi bralec! prekoračiva še mi-dva prostorne sobane, v ktere so marljivi nabiraleci nanosili mnogo tvarine, stare in drage robe. Stavim, da bi ti marsiktero reč, ktera je tukaj skerbno shranjena ter na častnem mestu stoji, vergel v šaro, ker njene vrednosti ceniti ne veš.

Od veže na levo se v neki kamri kaže mučilno in kaznovalno orodje starih časov: gruška za hudobne jezike, slamnati venci za pohotne ženske, kvarte in vadjle za igralce, kaznovalni plašč za morilce, požigalce, stol za nepokojne razsajalce i. t. d.

Več zaporednih izb je odločenih gotiškemu oddelku. Spominki iz reza-nega kamna iz 14. stoletja: Ludovik Bavarski in Margareta; posnetek groba Emerana, stari oltarji z duricami; podoba vitežkega grada iz l. 1380—1400, gotiške slikarije na steklo; tepih ali preproga iz l. 1470—1500; postelj, ktera bi bila tudi zoper dež pod milim nebom iz l. 1470; molitvenik cesarja Ka-rola V.; 12 aposteljnov, ktere je iz lesu izrezal Tilman Riemenschneide 1483 v Vireburgu. Stara ura, na kateri smert, jezdeča na levu, bije ure s merliško kostjo na tablico. Posnetek groba cesarja Henrika II. in sopruge. Marijina smert v les rezana 1490—1500; cerkveni stoli iz Tegernskega samostana 1490, cerkvene posode itd.

Orožje iz tridesetletne vojske: oklepi, helebarde, prvotne puške — sobana, za sobano — vse polne, vse na stenah okinčane s slikami iz Bavarske dogo-divščine. Ko stopim iz muzeja, mi je od samega gledanja v glavi se vertelo.

Da bi se mi duh nekoliko odpočil, sklenem vkljub močnemu dežju po daljšem sprehodu še obiskati lepo cerkev v logu. Dobro pol ure sem imel hoditi, pa tudi ta pot je imel svoje zanimivosti. Čez Izarin most pridem do Maksimilijaneja, veličanskega poslopja, ki ima svoje široka lica ravno proti mostu in mestu obrnjena. Tù je zavod za obdarjene mladenče, ki se hočejo uriti v viših umetnijah. Memo lepega sprehajališča se pride do nove cerkve v Hajdhavsen-u, ktere so se staro-katoliki hotli polastiti; ne vem s kakošnim vspehom. — Pa tú sem bil zašel in sem se moral nazaj obrniti do Izare in ob njenem desnem bregu potovati še pol ure do zaželjene cerkve, ktera je ob mojem prvem pohodu meni jako dopadla.

(Dalje prihodnjič.)

Narodna pesen.

(V konjiškem okraji zapisal Iv. G. Naglič.)

Jes pa imam tri ljubice,
Vsem trem bom kupu krancljue.
Juhe, juhe, veselo je, —
Veselo je moje sarčé.

Parvej bom kupu beliga
Z mojga sarčá veseliga.
Juhe, juhe i. t. d.

Drugej bom kupu ardečiga
Iz mojga sarca všečiga.
Juhe i. t. d.

Trekej bom kupu plaviga
Iz mojga sarca praviga.
Juhe i. t. d.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

Dolgo je kričal in žvižgal ondi, preden ga je čul starec. V tako vihar ni noči ribič ni prevažal ljudi in čudno se mu je zdelo, da si upa kedo v takovi nevihti na vodo. Po dolgem trudu pririne slednjič s plavjo h kraji in Vid stopi na-njo.

„Stari, na-te je treba dolgo čakati, preden prikreliš h kraji“, pravi Vid nevoljno s spremenjenim glasom.

„Viharno je,“ odverne ribič, „in v taki noči se ni varno voziti. Reka žene valove, vzela naji bode, če se ne bova krepkovperla. Vzemite tudi drog v roke, sam ne bom zinagoval!“

„Slab brodnik, ki se viharja in vode boji,“ odverne ta. „Le glej, da boš dobro vozil, če ne, te bom jaz učil!“

Starec se je molče vperl v drog in plav je odrinila od kraja; kajti čeravno je bil ribič pogumen, se je vendar skoraj bal tega čudnega človeka.

Močno so se valovi zaganjali v plav in brodnik se je moral z vso močjo vpirati, da mu je ni vzela voda.

Privesla h kraji. — Ptujec stopi molče na suho niti se zahvalivši brodniku, da ga je prepeljal, niti ga vprašavši, koliko je dolžan za vožnjo. Še-le ko je storil že nekaj korakov, oberne se in pravi:

„Starec, ali veš koga si vozil?“

„Ne poznam te!“ odverne ribič nekoliko nevoljno. „Ali prijatelj božji, plačal še nisi, plačal. Zastonj te vsaj ne bom vozil, in pa v takovem vremenu!“

„Če te kedo vpraša, le reci, da si vozil Kovačevega Vida, veš!“ pravi ptujec, ki ni hotel nič slišati o kakej plači. „Beričem povej, da me ni treba iskati po hosti in se truditi zastonj, ne bodo me dobili. Če se kedaj zopet vernem, se bomo že pomenili kako in kaj z Radgončani, da me bodo za vselej pomnili. Sedaj pa le v miru spi, ne bom te več nadlegoval. — Lahko noč!“ To rekoč, korakal je urno dalje ter jo zavil proti mestu, ribič pa je zerl osupnjen za odhajajočim, prekrižal se in mermral sam seboj: „Bog nas varuj hudega, sam rogaček mu je moral pomagati iz ječe. Sedaj bo še le kradel, sedaj, še požigal bo in ljudi moril.“ Žal mu je bilo, da je tirjal od Vida plačilo. Kaj ko bi se kedaj res povernil in pripeljal seboj telovajsko kardelo, potlej bi bilo morda gorje ribiču in njegovej bajti. Take in enake misli nadlegovale so starca, in bolj terdno, nego kedaj, porinil je hrastov zapah čez vežne duri ter se vlegel na slamnato ležišče. — —

V Dobičkovi keremi berlela je še v leščerbi luč z velikim otrinkom in borno razsvetljevala sobo, akoravno že ni bilo nobenega pivca več notri. Pri mizi je sedel gospodar s podperto glavo, globoko vtopljen v misli ter bobna

s persti po prazni majolki, ki je stala pred njim. Njemu nasproti je sedela hči Jerica ter imela roki lenivo v naročji sklenjeni. Pogosto se jej je zdehalo, večkrat so jej zlezli obervi skupaj in glava je jela kimati ter vedno bolj siliti v naročje.

„Dekle, spat pojdi, spat, kaj čakaš in dremlješ pri mizi!“ ogласi se Dobiček. Prebudivši se iz svoje zamišljenosti, videti, da hči brez dela sedi pri mizi. „Opravka nemaš nobenega, čemu bo luč zastonj gorela, olje je drago. Če bo kerčmarija vedno tako pičli dobiček donasala, morali bomo s terskami svetiti, kot drugod, sicer se nam ne izplača še svečava ne.“

„Zakaj pa vi ne greste spat, oče?“ pravi dekle zdramivši se ter gre otirat luč, da bi se bolje svetilo po sobi.

„Pojdem koj!“ odverne stari čmerno, potem pa vstane, odpré okno ter gleda ven v černo noč, kjer je še vedno bučal vihar in pripogibal visoke jag-njede ob cesti.

Kaj je necej Dobičku, sicer vedno jako veselemu možu, da je nakrat tako poparjen in osern? Morda ga skažena možitev svoje hčere tako trapi, ali pa sramota, da njegov zet sedi v ječi zapert? Res je bila ženitev že čisto dognana, pisma narejena in Jerica je imela že svatovsko obleko izdelano; treba ni bilo družega, nego fajmoštra, da bi bili povezali in poškopili, in zveza bi bila dokončana, — Kovačev Vid bi bil Dobičkov zét. Pa človek obrača — Bog oberne. Vsa Dobičkova nada, zveksati z ženitvijo zopet nekoliko svoj kupiček, splavala je po vodi, ko je bil ravno na poti s svojim zetom po doto. Kaj mu je bilo začeti? — Ženina so zaperli in njemu je že tudi huda pela, le z lažmi in ker ni bilo dostojnih prič, da je bil on tudi nekoliko v dotiki s tatovi, izkopal se je bil iz zadrege, da ga niso zaperli. —

Videti, da je dekle odšla v stransko sobo spat, zapré okno ter se vsede zopet k mizi na prejšino mesto. — „Kaj mi je začeti!“ jame sam seboj govoriti. „S časoma bi se znalo vendar vse izvedeti, in potlej gorjé ti, Dobiček! Derli bi te živega brez noža. — Nič! — Babo in dekleta bom pustil doma, pa pojdem po svetu daleč stran, da me ne bo nikdar več videla živa duša.“ —

Zdajci poterka nekdo na okno. — Kerčmar vzeme luč ter gre odpirat.

„Bog nas varuj!“ zakliče Dobiček bolj prestrašen, nego vesel, ko stopi ptujec v sobo in odgerne mokri plašč. „Vida, kakovi škratek te prinese sem!“

„Nič bognasvaruj!“ odverne prišlec režé se, „mar se vam tako čudno zdi, ako vas pride obiskat zet? Prišel sem se poslovit s svojo nevesto.“

„Lepo te prosim, beži iz moje hiše! Kaj bo, če te tukaj zasačijo, obadva sva izgubljeni, saj veš, da sem se bil une dni komaj izmotal iz zadrege.“

„Vem, da ste prekanjeni.“ Na-me ste naložili tudi svoje breme, da ste sebe očistili, pa nič ne dé! Kje je Jerica?“

„Dekle spi, bolna je. Žalost in sramota ste jo čisto poterli. — Vida, beži izpod moje strehe, pravim, jaz se nočem več v nevarnost staviti zaradi tebe; le berž pojdi, jaz bom duri zaklenil.“

„Počasi, očka! če mi nevesto zapirate, pa mi dajte denar, saj sem skoraj vse premoženje pri vas pustil, treba mi ga je na pot; sicer vam pokažem, da imam tudi nekaj pravice v hiši, kot vaš zet.“

„Ti nemaš nobene pravice, potepuh!“ kriči kerčmar razjarjen slišati tako prederzno tirjatev. „Ni dosti, da si mojo hišo pripravil v sramoto, da bodo ljudje s perstom kazali za mojo hčerjo rekoč: dva sta jej že spodletela, tretjega bo težko več vjela. — Ti si kriv, da bo dekle ostala samica, da bo še čakala moža, ko jej bodo že zobje izpadli iz čeljusti, — pa ga le še ne bode dobila. Kedo jo bo sedaj hotel? vsak pošten človek se bo ogibal moje hiše, ker sem se s potepuhom pečal. Sedaj pa tirjaš še denar od mene! — Kar si pri meni pustil, si po gerlu pognal, veš, zapil si. Pa ne bi bil hodil v mojo hišo, saj te nisem klical, ako ti je žal denarja. Za-me bi bilo boljše, ko ne bi te bil nikdar poznal.“

„Ti me zoveš potepuha, dedec!“ kriči Vida serdito in kri mu zalije obraz, „ki si sam največi goljuf, oderuh in kedo vé kaj še! Mar ni bila tvoja hiša vedno pribežališče ljudem, ki jih zoveš potepuhe? Kje pa si obogatel, nego pri siromakih, pri potepuhih? — Denar sem, ali pa — —!“ Divje se zaleskečejo pri teh besedah Vidove oči, pesti se mu nehoté terdno stisnejo, in kakor besen plane nad kerčmarja.

„Gašper, pomagaj!“ zakliče ta na pomoč v smertnih stiskah ter se skuša izmotati iz Vidovih rok, ki so ga deržale, kot v kleščah. —

Zdajci prilomasti po lestvi doli izpod strehe domači hlapec, komaj na pol oblečen z debelim cepcem v roki.

„Kaj pa vam je, oče, ali ste nogo za vrat deli, da tako kričite?“ pravi šaljivo.

„Primi tega človeka, zapri ga, potlej pojdi pa po beriče, da ga zvežejo. Umoriti me hoče!“ kriči še hujše kerčmar.

Vid se je čutil preslab neoborožen dvema možakoma se ustavljati. Hlapca, ki ga je hotel zadrževati, pahne od sebe ter zbeži na prosto.

„Zapomni si Dobiček,“ kriči Vida zunaj z grozečim glasom, „Kovačev Vida bo prišel snubit tvojo hčer, ko se ga ne boš nadjal. Takrat se pobotava, in težko jo odneseš tako cenó, kot danes.“ Potem pa izgine nagloma med drevjem v temini, in le terdi koraki so še nekaj časa naznanjali njegovo pot, slednjič pa se tudi ti izgubijo v viharji noči.

18. Dve strašni novici.

Bilo je v jeseni 1418 leta.

Marsikaj se je spremenilo po Radgoni in okolici. Tega in unega gospodarja je zmanjkalo in njegovo stopinjo nadomestil je sin ter prevzel gospodarstvo.

O Kovačevem Vidu se ni vedelo ničesar več, odkar je pobegnil iz dežele, pa saj tudi nihče ni prašal po njem, še manj pa si ga želel domu. Berač črni Jurij se tudi odsihmal ni več prikazal po vaseh ali v mestu, le dervarji so ga včasih videli v gorah in njegovo druhal, ki pa si ni več upala blizo Radgone, odkar je grajščak jel resneje preganjati te kruteže po okolici. Dobiček si je bil premislil: ni zapustil žene in hčere, kakor je bil sklenil, ter se preselil v ptuje kraje, ostal je doma in še vedno kerčmaril, pa njegova zvezda

je vendar otemnela, odkar se je bilo izvedelo, v kakej zvezi je bil z Vidom. Nihče ga ni več obiskal ter ga prosil na posodo, in redek je bil gost, ki je zašel v njegovo kerčmo, zato pa je jelo premoženje vedno bolj hirati, in prej tako preširnej Jerici jela je nemila osoda vedno bolj pretiti, da bo ostala samica brez dote. — Le našej družinici se je zboljšal stan. Grajšček prepričavši se o Ožbetovi nedolžnosti, vzel ga je zopet v službo, in ne le, da mu je podelil zopet prejšino mesto, temuč tudi plačo mu je zvišal ter ga odslej še veliko bolj čislal, nego prej; — Sabinka pa je dobila službo pri nekem bogatem meščanu, kjer se jej je prav dobro godilo. Stara Špela je ostala v svoji bajti, katere ni hotela po nobenej ceni zapustiti, čeravno sta jo Ožbe in Sabinka silila, naj bi se preselila v mesto. „Meni je tukaj najbolj všeč,“ dejala je, „kaj bi počela v mestu, kjer nisem vajena življenja.“ Njena rejenčeka sta jo pogosto obiskovala, in z radostjo je opazovala Špela, kako od dne do dne bolj raste nagnjenost eden k drugemu med njima.

Roženkransko nedeljo so bili zbrani vsi Radgonski meščani pri dopoldanji službi božji in tudi unanjskega ljudstva je mnogo privrelo od vseh krajev, kajti prišel je bil iz svete dežele sloveči romar — menih, ki je bil znan po svetu, kot izversten in goreč pridigar, ter je sklenil to nedeljo tudi Radgončanom oznanjevati božjo besedo. Staro in mlado bilo je željno videti sv. možá, ki je že toliko sveta prehodil, vsaklo je bil radoveden slišati njegovo pridigo, zato pa tudi ni nihče ostal doma ta dan razun kacega starega očanca ali priletne tetike, ki sta bila že zjutraj pri pervej maši in sta sedaj varovala dom. —

V cerkvi so zagodli godci, pevkinje zapele in kmalo potem prikaže se na leci ptuji pridigar. Vse je stermelo v starega moža s sivo, dolgo brado, ko je jel navdušeno in s slovesnim glasom oznanjevati božjo besedo, da je po vsej cerkvi odmevalo. Kteri so bili bolj zadej v cerkvi in majhine postave, dvigali so se na perste, ali pa lezli na stopnice stranskih oltarjev, da bi bili veči in bi jim nobena beseda, nobeno gibanje ptujega romarja ne odšlo.

Pa še nekaj družega je bilo, kar je danes poslušalce tako zanimalo. Prišel je namreč čas, ko so se imele vresničiti želje stare rednice Špele, ki bi bila rada videla svoja rejenca nekdanj srečna. Ožbe je namreč sklenil zaročiti se s Sabinko, ki ga je vedno tako otročje ljubila ter mu tolikanj dobrot skazala. Previdel je dobro, da ne bi dobil nikjer zvestejše žene, nikjer boljše gospodinje, saj se je že mnogokrat dovelj prepričal o njenem blagem sercu, zatoraj tudi on ni zamudil poverniti jej njene ljubezni; in danes se je približal dan, ko so ju pervikrat oklicali. Ljudje so ju povsod čislali zarad poštenega vedenja in marljivosti, in vsakdo je voščil srečo njunemu združenju. —

Tako vtopljeni niso zapazali še družega ptujca, ki je stonel pri velikih vratih ob škropilnem kamenu in se skerbno oziral ne po pridigarju, temuč po ljudstvu, kot bi nekoga iskal. Bil je nekako čudno opravljen, in širok okrajni klobuk tiščal je na obzra, da so se mu samo oči videle ter ni bilo moč razločiti natanjko njegovega obličja.

Eden meščanov, ki se je bil nekoliko zakasnil, ter je moral sedaj zadovoljen biti s tesnim prostorčekom že čisto za durmi, zapazi prvi ptujega člo-

veka ter pomaja svojega tovariša za rokav nekaj mu šepniviši na uho. Ta se ozró, potem pa se obadva nekako začudeno spogledata in zmajujeta z glavama. Ptujec videti, da ga ta dva možaka opazujeta, pobere jo urno stran ter izgine za cerkvijo. —

Ni bila še maša končana, ko se začuje po mestu vpitje: „Ogenj! — gori!“

Na ta grozni klic derlo je vse iz cerkve ter se gnjetilo pri vratih, da je bilo joj, kajti vsakdo je hotel biti prvi zunaj, in slednjič je res ostal edini mašnik s strežajem in nekterimi starimi ženicami v cerkvi, ki zarad prevelike gnječe niso mogle ven.

Konec mesta valil se je kviško črni dim in od daleč se je čulo pokanje tramov, ki jih je pokončeval ogenj. — „Pri Dobičku gori!“ sliši se tu pa tam glas in vse dere tjekaj na pomoč.

Po sreči se je bil ogenj najprej vnel v hramu, ki je stal posebej, in ravno ko so priderli ljudje na pomoč, pokazal se je plamen tudi na hišni strehi. Siloma vlomijo štirje krepki možaki vežne duri, ki so bile zaklenjene, ter planejo v hišo, da bi rešili, kar je še rešiti mogoče. Pa kedo popiše strašni prizor, ko pridejo noter! Po sobi je bilo vse razmetano, pokrovi pri škrinjah razbiti, v kotu pa je ležal Dobiček v kervi s preklano glavo, — bil je mertev.

„Roparji so bili v mestu in celó po dnevu!“ dejali so nekteri prestrašeni. „Bog se nas usmili, kaj bo, če bodo jeli tako prederzno postopati.“

„Bog je kaznoval Dobička,“ oporekali so drugi, „ko bi bil šel v cerkev, pa bi ga ne bila doletela tako žalostna smert. Mož je imel malo vere, premalo je molil, zató ga je pa Bog zapustil.“

Sedaj priteče izza vogla sem Dobičkova žena vsa zbegana in razmeršena.

„O ljubi Bog v nebesih se me usmili, vse je preč, vse!“ kričala je in sklepala roki.

„Liza, kako pa je vendar bilo, povej no?“ spraševale so nektare ženice, ki so tudi prišle k ognju bolj iz radovednosti, nego da bi kaj pomagale.

„Oh Ježiš! Ljube moje sosede ve prašate, kako je bilo!“ tarna žena. „Kovačev Vid je bil tukaj med deseto mašo s celim kardelom roparjev. Moža so mi ubili, hišo zažgali, Jerico pa odpeljali seboj. Mene sta dva roparja vlekla na vert za mejo, zamašila mi usta, da ne bi mogla klicati na pomoč, ter me toliko časa ondi držala, da so oni v hiši opravili svoje delo. Oh jaz sirota, kaj bom počela, sedaj na svetu sama brez vse pomoči! Najbolje bi bilo, ko bi umerla!“

Ta strašna novica razglasila se je naglo po mestu, in marsikteri bogatinec bil je v skerbi zarad svojega premoženja, videti, da si roparji že pri belem dnevu upajo v mesto. Beriči so se sicer neutegoma razposlali na vse kraje, da bi zasačili prederzneže, pa Bog vedi, kje je že bil Vida s svojimi pajdaši! — Dobili niso nikogar.

Pa kakor je tudi dan oplašil meščane, se vendar niso nadjali, da jim prinese noč še strašneje sporočilo.

Turki, ti strašni kervoloki in sovražniki kerščanske vere, bili so že podjarmili, nahujskani po Benečanih, skoraj vse Ogersko ter se sedaj bližali tudi

slovenskim deželam. Njih nebrojne divje čete, pod vodstvom krutega Ahmet-Bega, morale in požigale so povsod neusmiljeno, kamor so prišle, ter zapuščale za seboj žalostno sled svojega početja. — Nadvojvoda Ernest Železni videti, da se bliža sovražnik mejam njegovih dežel, bil je razposlal nagloma poročnike na Hervaško, Kranjsko in Koroško, da bi dobil pomoči od ondot ter se mogel sovragu postaviti v bran. —

(Dalje prihodnjič.)

Ali belo ali černo obleko?

(Spisal Franjo Krakovec.)

(Dalje.)

„Zdaj pa le dobro poslušajte, nekaj zanimivega pride,“ razlagam dalje. „Kakor je z vejo, tako je z vsakim drugim telesom. Vzemimo otroka in odrasčenega. Ako pri obeh pogledamo poveršje in obseg, vidimo, da ima otrok razmerno večje poveršje od odrasčenega, zato tudi hitrejša oddaja toploto, prej ga zebe, kakor odraslega. Taka je tudi s suhim in debelim človekom. Suh ima razmerno večje poveršje od debelega, razhladi se toraj prej, kakor debel. Po zimi so suhi na slabšem, ker jih rado zebe zavoljo naglega izžarivanja toplote; debelci so pa na boljsem, ker od njih toplina ne more tako hitro odhajati, in jih tako ne zebe. Po leti so pa nasproti suhci na boljsem, ker hitro oddajajo vročino, ni jim tako vroče in se tako ne poté. Debelci pa počasi izžarivajo toploto, vročina se v njih čezdalje bolj nabira in se je kmalo toliko nabere, da se začne velike vročine potiti. Suhost je dobra po leti, po zimi pa debelost.“

„Ponehaj nekoliko, ponehaj!“ hoče se zabliskati Jože. „Naj tudi jaz katero zinem. Kako je pri meni vse prav! Poleti sem suh, kakor posušena hruška; menda samo zato, da mi ni tako vroče. Po zimi sem pa debel, kakor kak lepo rejen polh; menda tudi samo zato, da me tako ne zebe. Hent, ali ni pri meni vse prav? O pravem času suh, o pravem času debel! Tako se pri meni leto na leto verstite suhost in debelost. — Le to mi ne gre prav v glavo, kako da poveršje dela tak razloček glede izžarivanja. To moraš jasnejše povedati!“

„Natančnejše vam to razložiti ni tako lahko,“ odgovorim. „Pa poskusiti hočem. — Mislite si mizo. Ako nanjo postavimo puterh (malo vinsko posodo), dobi miza s tem večje poveršje. Puterh s svojim dnom pokrije le malo prostora, veliko manj, kakor znaša ostalo puterhovo poveršje. Kadar denemo puterh na mizo, povekšalo se je mizino poveršje za poveršje enega puterhovega dna in za poveršje vseh dog. Če denemo pa še več puterhov na mizo, poveča se še močnejše mizino poveršje. In s puterhi obložena miza, kaj je to drugega, kakor grampasta stvar! Ako mizo brez puterhov (gladko) in mizo s puterhi (gram-pasto) enako segrejemo, razhladi se prej, kadar so na nji puterhi, ker ima večje poveršje in toplina hitrejša odhaja; pri tem se vé mora obseg biti pravi.“

„Morebiti vam bode ta razlaga jasnejša,“ rečem, ko skočim po eno jabelko. „Poglejte sem! Tu naredim v jabelko luknjo. Dokler je bilo jabelko celo, bilo je na izrezanem prostoru poveršja veliko, kakor krajecar; zdaj je pa na izrezanem prostoru veliko večje poveršje. Čem globočjeja je bila luknja, tem večja bi imela poveršje. Iz celega jabelka bi šla toplina hitro, iz luknjičastega pa še hitrejše. Če bi bilo v jabelku več lukenj, naglejše bi izžarivalo toplino. Zakaj čem večje je poveršje, tem več je pičic, iz katerih odhajajo topli traki, in to je vzrok hitrejšega razhlajevanja. — Grampaste stvari imajo veliko poveršje, zato se hitro hlade, hitrejše kakor gladke. Majhne stvari imajo razmerno preveliko poveršje, zato se hitrejše razhlade, kakor velike. To se da čisto natanko izračuniti, pa vam tega ni potreba. Le toliko vam povem: — pri velikih stvareh obseg jako hitro rase, poveršje pa počasi. Od tod prihaja, da ima velikost teles tak vpliv na poveršje.“

„Aha! zdaj se mi pa že nekoliko blešči,“ praska se Jože za ušesi. „Težko gre to v glavo, težko.“

„Da ima velikost teles vpliv na poveršje pa na hitrost izžarivanja ali razhlajevanja, prepričate se lahko tako: Postavite po zimi ob hudem mrazu pod milo nebo velik škaf vode, pa tudi majhen škaf vode. Voda v manjšem škafu prej zmerzne, kakor v večem. Zakaj? Ali veš Jože?“

„Zato, ker je pri majhnih stvareh večje poveršje, kakor bi imelo biti v primeri z velikimi stvarmi; izsevanje topline je pri malih stvareh tedaj tudi hitrejše, razhlajenje po tem takem tudi berže. Tako vidimo časih po zimi, da so male lužice že zmerzle, velike mlake pa še ne.“

Ko se prepričam, da vsi trije, to vsaj za silo razumejo, rečem: „Hajdmo tedaj naprej! — Četrtič, hitrost izžarivanja je odvisna tudi od barve. Črna stvar hitrejše izpušča toplino in se prej razhladi kakor bela in svetla. Črna peč dalje ostaja topla od bele. Temno pobarvana skleda se prej razhladi kakor bela. Ako se črn in bel lonec segrejeta do enake topline, črni se prej razhladi nego beli.“

„To bi bilo pa dobro za lončarje,“ meni Tine. „Ko bi lončarji delali črne skleda, hladile bi se v njih jedi hitrejše, kakor v belih. Kadar se bode kazalo, da opoldne ne bodem mogel priti domu jest, porečem materi, da naj mi jedi puščajo rajše v belih loncih, kakor v črnih, ker beli toplino dalje ohranjujejo sebi in jedem.“

„Dobro si razumel, Tine!“ pohvalim ga. „Tako sem vam razložil, od česa da je odvisna hitrost izžarivanja toplote: od tvarine, od gostote, od poveršja in od barve teles. Grampasta, črna, redka stvar se hladi hitro, ker izpušča hitro toplino; gladka, bela, gosta stvar se pa hladi počasi.“

(Dalje prihodnjič.)

Družba sv. Mohora.

Dne 1. februarja je pozval družbini vodja odbornike k prvi letošnji seji, da bi rokopisom prisodili darila in se posvetovali in sklepali o sledečih točkah:

a) Poslane rokopise so prebirali in presojevali gg. odborniki: korar Aljančič, stolni kapl. Bizer, Janežič Šim., dr. Nemeč in prof. Robida. Enoglasno ali vsaj po večini glasov so bili obdarovani spisi: „Kobilarjev Janez“, povest, ki jo je spisal č. g. Fr. Marešič, kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano; životopisa: „Škof Matevž Ravnika“, spisal g. Fr. Levec, profesor v Ljubljani in „Ban Josip Juri Jelačič“, spisal g. Iv. Steklasa, profesor v Požegi in razprava: „Človek in živali“, spisal č. gosp. Jakob Gomilšak, pridigar pri sv. Antonu v Terstu. Izmed ostalih rokopisov so presojevalcem dopadli: životopis „Matija Čop“, „Jakop Filip Kafol“, potopisna črtica: „Hoja na Vezu“ in šaljiva razprava: „Čujte, čujte moč je“. Odbor je sklenil, te štiri spise sprejeti in jih po natisu po družbenih pravilih nagraditi, seveda ako jih gg. pisatelji pod tem pogoji družbi prepusté. Spisi: „Učitelj Dobravšin“, „Goličanova rejenka“, „Debeloglavec“, „Gorčni čuvaj“, „Janez v sreči“, „Spomin na Oglej“, „Nekoliko besed o sadjereji“, „Pijača in človeško zdravje“, „Ali bomo kedaj sežigali merliče“, so se pošiljavcem vernili.

b) Gosp. A. Praprotnik, kteremu je odbor izročil sestavo „Spisovnika“, pismeno odboru poroča, da mu gradivo toliko narašča, da pri vsej marljivosti ni mu bilo mogoče, rokopis do določenega obroka za natis popolnoma prirediti. Ker je družbinemu odboru vse ležeče na tem, da bode toliko zaželjena knjiga na vse strani popolna, sklene, g. pisatelju obrok do 1. julija t. l. podaljšati. Na mesto „Spisovnika“ pa bodo letošnji udi prejeli obdarovano povest: „Križem sveta“, ki jo je spisal pokojni Val. Slemenik.

c) Od raznih strani se odboru razodevajo želje, naj se drugi del Kosarjevega molitvenika mesto v pert, raji bolje terdno in močno veže v usnje. Dasiravno na več sort vezane knjige razpošiljatev in razverstitev zelo zave-rajo in tudi gosp. poverjenikom veliko sitnosti delajo, bode vendar odbor skerb-el, da se dotična naročila vestno spolnujejo. Po dogovoru s tukajšnjimi bukvo-vezi je najcenejša ponudba ta, da bukovez Bruger Martin tirja za vezanje v usnji 50 kr. z zlato obrezo pa 70 kr. Kdor tedaj priloži letnini ali dosmertnini 40 kr., ta dobi molitvenik vezan v platno; kdor priloži 50 kr., prejme mo-litvenik vezan v usnje; kdor želi molitvene bukve vezane v platno z zlato obrezo, ta naj priloži 60 kr., za vezanje v usnji z zlatim obrezkom pa 70 kr. Gospode poverjenike pa prosimo, da naročila na vpisovanjskih polah natančno zaznamvajo.

d) Vodja družbine tiskarne g. Golé odboru izroči račun in bilanco o stanji družbine tiskarne koncem leta 1876. Račun bodo pregledali gg. odborniki: Aljančič, Andr. Einspieler in Šimen Janežič.

e) Poslednja točka prve letošnje seje pa je bil predlog:

„V spomin, da družba sv. Mohora živi in dela že celih 25 let ali četvert stoletja, napravi se spominek.“

Odbor sklene, a) naj se popiše v „Koledarju“ zgodovina naše družbe, v kateri se dopoveduje, kako se je družba začela, ktere knjige je izdala, kako se po pravilih ravnala, kako je gospodinila in kaj veselega ali žalostnega doživela.

b) Farne predstojnike prositi, naj god družbinega patrona sv. Mohora letos s cerkveno slovesnostjo slavijo. —

Čestita gospoda! Gospodje poverjeniki in družniki! Sovražnik hoče ljuliko vsejati tudi v družbo sv. Mohora! Ravno tista stranka, ki je nam Slovencem na Kranjskem in Štajerskem, na Goriškem in Primorskem, pa tudi na Koroškem že toliko škode napravila, — ravno tista stranka, ki je nam Slovencem s svojo „narodno tiskarno“ in „pisateljskim društvom“ že toliko denarja izžmela, — ravno tista stranka, ki že več let od tega denarja nobenega računa ne daje — ravno ta stranka se je vergla tudi na družbo sv. Mohora, na to narodno napravo, ki edina še cveti, veselo dela in se ogromno razširja od leta do leta, da nas Nemci občudujejo in zavidajo, — v to našo slavno družbo hoče ta stranka ljuliko razdora in nezaupanja vsejati, jo razdreti, oslabiliti, podreti in — če mogoče — zatreti. Ravno sedaj, ko je bratovščina sv. Mohora po velikanskem številu svojih udov prikipela prej ko ne do verhunca, ista stranka hujska zoper postave in vodila, na kateri podlagi je družba osnovana, in dosedaj tako lepo napredovala, in z zvijačnim natolcevanjem skuša pred vsem spodkopavati dosedanje zaupanje do odbornikov, katerim je skerb za družbo in njeni razvitek od zavetnika postavno izročena.

Vam čestiti gosp. poverjeniki, ki ste odboru oči in roke, Vam, čestiti udje, ki ste odboru in njegovi delavnosti vsako leto skazovali najlepše zaupanje s tem, da Vas je od leta do leta obilniši družbi pristopilo, Vam vsem, ki niste hudobnega serca, sedajni družbin odbor z mirno vestjo pripušča razsodbo, ali in kako je vsako leto spolnoval svoje dolžnosti — nikakor pa zakotnim dopisnom, ki se s svojim imenom ne upajo na den. Postave in pravila, ki so od najviše cerkvene oblasti poterjene in so se do sedaj tako dobrolelne skazale, so bile vedno odbornikom vodilo; kakor do sedaj bodo po njih se vestno ravnali tudi v prihodnje!

Rodoljubi! podpirajte odbor tudi v prihodnje in zlobni nakani družbinih sovražnikov bodo ostali na cedilu! V slogi je moč — sloga jači — nesloga tlači!

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Preč. g. Lovro Serajnik, dekan v Pliberzi, postal je inf. prošt kol. kapiteln v Velikovecu in župnik v Tinjah.

Č. g. Vavtižar Luk., fajmošter v Čačah, je dobil faro Bistrice na Zili in č. g. Podlipnik Jan., provizor v Svinčnici, faro Zihpolje. Prestavljeni so čč. gg.: Segl Vilj., beneficiat v Hüttenbergu, kot provizor v Moriče; Wipfler Ignac, provizor v Št. Martnu na Grobniškem polji, kot kaplan v Ettendorfu in Sladeček Karol, iz Ettendorfa za kaplana v Nemško Kapljo. Fara Št. Paternian je razpisana do 20. marca. — Umerl je č. g. Oswald Ant., kurat v Gorenčah. R. I. P.!

Listnica

Besednikova: Č. g. P. F. P. v K.: Učinite kakor ste kazali, list bomo redno pošiljali. — G. M. B. v L.: Za to številko prepozno. — G. J. St. v P.: Prejeli in oddali, serčna hvala za poslani članek. — G. I. G. N. v R.: Nam vseč, pride na versto v drugi polovici; hvala. — Gg. pošiljateljem pesni: Bomo natisnili, kolikor za rabo, a treba poterpljenja.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: J. Golé. — Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.